

לישנא אחרינא, כך יש לדייק מהברייתא:

חיובא הוא דליכא על השבועה השניה.

הא תוקף של שבועה איכא. (1)

ולמאי הלכתא? באיזה ענין יתבטא תוקף השבועה השניה, אחרי שאין לוקים עליה?

לכדרבא.

דאמר רבא: אם נשאל על הראשונה — עלתה לו שניה תחתיה.

והוינן בה: לימא מפייע ליה לרבא ממה ששנינו:

מי שנדר שתי נזירות, ומנה את הראשונה, והפריש קרבן, ונשאל עליה — עלתה לו הנזירות השניה בראשונה!

ודוחה הגמרא את הראיה, כי אפשר לומר שדין זה הוא רק כגון שקיבל עליו שתי נזירות בבת אחת.

מתניתין

פתם נדרים — להחמיר, ופירושם — להקל, יח-ב וכפי שתבאר המשנה —

אך שבועה חלה אינה חלה על דבר מצוה אלא רק על דבר שהוא רשות, ואין אדם יכול להשבע שלא לקיים מצוה, ואם נשבע שלא לישב בסוכה, לא חלה שבועתו.

אלא, החומר בשבועה הוא משום דכתיב בה, בשבועה, [שמות כ], "לא ינקה".

שנינו במשנה: הנשבע "שבועה שלא אוכל", וחזר ונשבע "שבועה שלא אוכל", ואכל — אינו חייב אלא אחת.

אמר רבא: אם נשאל על השבועה הראשונה — השבועה השניה חלה עליו.

וממאי, מהיכן אני למד זאת? —

מדלא קתני בברייתא "אינו אלא שבועה אחת", וקתני "אינו חייב אלא אחת" — משמע שרק לענין מלקות, אינו חייב שתי מלקויות אלא אחת, אבל יש תוקף גם לשבועה השניה.

כי מה שאינו לוקה גם על השנייה, משום שכל עוד קיימת השבועה הראשונה ומחייבת אותו, רווחא [מקום מרווח, פנוי] הוא דלית לה לשבועה השניה לחול, והרי היא תלויה ועומדת.

אבל כי מיתשיל, כאשר נשאל על חבירתה, השבועה הראשונה, חיילא השבועה השניה.

שבועה חלה על שבועה. אם הוא משום הדין הכללי שאין איסור חל על איסור, הרי סובר הפרי מגדים, שאין כלל זה אלא ביחס למלקות ולשאר עונשים, אבל האיסור השני עצמו חל, והוא הדין בשבועה.

אך אם הפטור הוא משום שאין שבועה חלה לקיים מצוה, וכאן הוא מצווה שלא לעבור על

1. האחרונים דנו בשאלה, האם הדין שאין שבועה חלה על שבועה אומר שאין איסור כלל מחמת השבועה השניה, או שהוא רק פטור מקרבן ומלקות.

הרדב"ז סובר שיש איסור, ויש להביא ראיה לדבריו מכאן.

ולכאורה הדבר תלוי בסיבת הדין שאין

כיצד?

א. אם אמר הנודר: הרי עלי דבר זה כבשר מליח, כיון נסך —

אם פירש דבריו שבבשר מליח [בשר קרבן, הנמלח לפני הקטרתו], וביין נסך של שמים, המתנסך על גבי המזבח, נדר — אסור. כי הוא התפיס נדרו בדבר הנדור.

ואם פירש דבריו שבבשר קרבן או ביין נסך של עבודת כוכבים התפיס ונדר — מותר. כי הוא התפיס בדבר האסור.

ואם אמר לשון נדר סתם, שיחול לפי משמעות לשונו כמות שהיא — אסור.

והיינו, שספק נדרים להחמיר. (1)

ב. ואם אמר: הרי עלי כחרם —

אם כחרם של שמים — אסור, לפי שהוא קדוש לגבוה, והוא דבר הנדור.

ואם כחרם של כהנים — מותר, לפי שהמחרים דבר כ"חרם לכהנים", הרי הוא קדוש בקדושת הקדש רק עד לשעה שהוא ניתן לכהנים, אבל משהגיע לידי הכהנים הוא נעשה לחולין גמורים.

ואם סתם נדר, שיחול הנדר כמו משמעות לשונו — אסור.

ג. הרי עלי כמעשר —

אם כמעשר בהמה נדר — אסור. (2)

ואם כמעשר ראשון של גורן — מותר.

לפי שהמעשר מותר באכילה, ואין בו אלא דין נתינה ללוי.

ואם סתם — אסור.

ד. הרי עלי כתרומה —

אם כ"תרומת הלשכה", הנתרמת מתוך כספי מחצית השקל אל תוך שלש קופות כדי לקנות ממנה קרבנות ציבור, והיא דבר הנדור, נדר — אסור.

ואם כתרומה של גורן — מותר. (3)

ואם סתם — אסור,

דברי רבי מאיר.

רבי יהודה אומר: סתם "תרומה" —

כשעובר העשירי תחת השבט גם מבלי שיקדישנו, בכל זאת הוא נקרא דבר הנדור, היות ויכול למנותו בתורת עשירי מבלי העברה תחת השבט. ולכן הוא בגדר דבר הנדור גם אם לא הקדישו אותו אלא עבר עשירי תחת השבט.

3. לעיל התבאר מדוע אין התרומה נחשבת דבר הנדור. והריטב"א כאן חזר וכתב את הסברו, שאין הטבל אסור אלא מכח התרומה שבתוכו, ונמצא שהפרשת התרומה מן הטבל אינה אוסרת

שבועתו מחמת שבועתו הראשונה, לא תחול השבועה השניה כלל.

עיין בביאור הענין בחידושי רבי שמואל סימן יא.

1. והאיסור הוא בגדר ספק, ולא בתורת ודאי, עיין בביאור הענין בשיעורי רבי שמואל על הדף!

2. ואף על פי שמעשר בהמה חל מאליו,

מאן דאמר [רבנן] ממונו מעייל לספיקא, שמשפק מקדיש גם את הכוי, גופיה נמי, כשאוסרו בנדר, הוא מעייל עצמו גם לספק הנכלל בדיבור הנדר.

ומאן דאמר [רבי אליעזר] ממונו לא מעייל לספיקא, ואינו מקדיש את הכוי — גופיה כל שכן דלא מעייל אדם לספיקא, ואינו כולל י"א-א בנדרו את הצד של ספק.

והמשנה במסכת טהרות, האומרת שסתם נזירות להקל, לדברי רבי אליעזר היא.

אמר ליה אבוי: במאי אוקימתא, לפי מי העמדת למשנה במסכת טהרות האומרת שספק נזירות להקל? — כרבי אליעזר, הסובר שלא מכניס אדם עצמו וממונו לספק.

אם כן, אימא סיפא של המשנה במסכת טהרות שם:

ספק בכורות, אחד ספק פדיון של בכורי אדם, ואחד ספק נתינה של בכורי בהמה, בין בכור בהמה טמאה [פטר חמור, שצריכים לפדותו בשה וליתנו לכהן], בין בכור בהמה טהורה, שהוא קרבן, וצריך ליתנו לכהן, כיון שהדבר ספק — הרי הכהן, שהוא המוציא מחבירו, עליו הראיה. וכל עוד לא הביא ראיה נשאר הדבר בידי הישראל.

ובכל זאת תני עלה של אותה משנה, בכרייתא: ואסורים ספק בכורי בהמה בנזיה ועבודה!

והרי לרבי אליעזר לא מכניס אדם עצמו וממונו לספק!

ביהודה אסורה, כי הוא מתפיס בתרומת הלשכה, שהיא דבר הנדור, לפי שהיא נתרמת ממחצית השקל שהוא דבר הנדור.

אבל בגליל — מותר, לפי שאין אנשי גליל מכירין את תרומת הלשכה בשם "תרומה", וברור שכוונתם להתפיס בתרומה של תבואה.

ואילו סתם הרמיה — ביהודה מותרין, כי כוונתו של הנדר היא לחרמי הכהנים.

ובגליל — אסורין, לפי שאין אנשי גליל מכירין את חרמי הכהנים.

גמרא:

והוינן בה: מדוע סתם נדרים להחמיר?

והתנן במסכת טהרות [ד יב]: ספק נזירות, שגם היא נדר — להקל!

ומשנינן: אמר רבי זירא, לא קשיא:

הא המשנה במסכת טהרות, בשיטת רבי אליעזר היא.

הא, משנתנו הסוברת שסתם נדרים להחמיר — בשיטת רבנן היא.

דתניא: המקדיש חיתו ובהמתו — הקדיש את הכוי בכללם, על אף שהכוי הוא ספק חיה ספק בהמה.

רבי אליעזר אומר: לא הקדיש את הכוי.

את התרומה מחמת דיבורו, אלא רק מבררת את האיסור שכבר היה קיים בטבל, איסור החל מאליו, ולא בדיבור פיו.